

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

03 липня 2020 р.

Київ

№ 422-р

Про результати розгляду справи

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, надісланого Білоцерківською міською радою за реєстраційним номером у базі даних 36074 (вх. № 611-ПДД від 22.10.2019), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 08.01.2020 № 08/6-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/3-20-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи про державну допомогу № 500-26.15/3-20-ДД та подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги про попередні висновки розгляду справи від 23.06.2020 № 500-26.15/3-20-ДД/294-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Білоцерківською міською радою відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення) за реєстраційним номером у базі даних 36074 (вх. № 611-ПДД від 22.10.2019).
- (2) Комітетом листом від 04.01.2020 № 500-29/08-241 надіслано розпорядження державного уповноваженого Комітету від 08.01.2020 № 08/6-р про початок розгляду справи № 500-26.15/3-20-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.
- (3) На офіційному вебпорталі Антимонопольного комітету України опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу із зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання ними протягом 30 календарних днів вмотивованих заперечень та зауважень стосовно надання державної допомоги та іншої інформації, у зв'язку із розглядом справи про державну допомогу.
- (4) Комітетом листом від 04.02.2020 № 500-29/08-1841 було надіслано запит про надання додаткової інформації до Білоцерківської міської ради.
- (5) Листами від 04.03.2020 № 688/01-15 (вх. № 8-08/3165 від 10.03.2020) (далі – Лист 1), від 25.05.2020 № 973 (вх. № 5-01/6668 від 27.05.2020) (далі – Лист 2) та

від 22.06.2020 № 1112 (вх. № 5-01/8069 від 23.06.2020) (далі – Лист 3) Білоцерківською міською радою було надало додаткову інформацію.

- (6) Комітетом листом від 23.06.2020 № 500-29/08-8950 було надіслано подання про попередні висновки від 15.04.2020 № 500-26.15/6-20-ДД/189-спр у справі № 500-26.15/6-20-ДД.
- (7) Листом від 23.06.2020 № 1120 (вх. № 5-01/8186 від 25.06.2020) Білоцерківська міська рада повідомила про відсутність зауважень та заперечень до подання про попередні висновки від 23.06.2020 № 500-26.15/3-20-ДД/294-спр у справі № 500-26.15/3-20-ДД.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА

2.1. Надавач підтримки

- (8) Білоцерківська міська рада (далі – Білоцерківська МР, Надавач) (09100, місто Біла Церква, Київська обл., вул. Ярослава Мудрого,15, ідентифікаційний код юридичної особи 26376300).

2.2. Отримувач підтримки

- (9) Комунальне підприємство Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа» (далі – КП БМР «Білоцерківтепломережа», Підприємство, Отримувач) (09100, вул. Мережна, 3, м. Біла Церква, Київської обл., ідентифікаційний код юридичної особи 04654433).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (10) Впровадження енергоефективних проєктів - проєктів, спрямованих на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкція мереж і систем постачання, регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії, модернізація огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів.

2.4. Очікуваний результат

- (11) Здійснення заходів із:
- реконструкції теплових мереж комунальної власності територіальної громади міста Біла Церква із заміною трубопроводів на попередньоізольовані;
 - реконструкції, технічного переоснащення та оновлення обладнання котелень комунальної власності територіальної громади міста Біла Церква;
 - забезпечення належного та безперебійного функціонування комунального підприємства та теплоенергетичного комплексу міста Біла Церква;
 - покращення якості надання послуг, задоволення житлових умов мешканців багатоквартирних будинків міста Біла Церква, інших споживачів, у тому числі закладів бюджетної сфери комунальної власності територіальної громади міста Біла Церква;
 - зменшення використання викопного палива та осучаснення системи тепlopостачання у місті.

2.5. Форма підтримки

- (12) Поточні та капітальні трансферти.

2.6. Підстава для надання підтримки

- (13) Проект Програми «Розвитку та підтримки комунальної системи централізованого теплопостачання м. Біла Церква» на 2019 - 2023 роки» (далі – Програма).

2.7. Обсяг підтримки

- (14) Державна підтримка буде спрямована в розмірі 741 384 580 грн, з них по роках:
- 2019 рік – 48 658 953 грн;
 - 2020 рік – 193 753 88 грн;
 - 2021 рік – 212 117 660 грн;
 - 2022 рік – 130 952 642 грн;
 - 2023 рік – 155 901 488 грн.
- (15) Відповідно до Листа 1 КП БМР «Білоцерківтепломережа» повідомлену державну підтримку не отримувало.

2.8. Тривалість підтримки

- (16) з 09.12.2019 по 31.12.2023.

2. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (17) Відповідно до інформації Надавача державна підтримка дозволить впровадити енергоефективні проекти – проекти, спрямовані на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкцію мереж і систем постачання; регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії; модернізацію огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів; підвищення надійності роботи теплоенергетичного комплексу та якості надання послуг; підвищення енергоефективності; зниження викидів CO₂; зниження використання енергоресурсів, втрати води та інші операційні витрати, а також зменшення втрати електроенергії в теплових мережах.
- (18) Відповідно до рішення Білоцерківської МР від 23.12.2005 № 388 «Про визначення виконавця послуг» (на підставі Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630, виконавцем послуг з централізованого опалення та гарячого водопостачання в житловому фонді комунальної власності м. Білої Церкви було визначено КП БМР «Білоцерківтепломережа».
- Згідно з п. 4 ст. 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).
- (19) Відповідно до Статуту КП БМР «Білоцерківтепломережа», затвердженого рішенням Білоцерківської МР від 27.04.2017 № 655-30-VII (далі – Статут), Підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади м. Біла Церква і підпорядковане Білоцерківській міській раді, яка є його засновником.
- (20) Майно Підприємства перебуває у комунальній власності територіальної громади м. Біла Церква і закріплюється за Підприємством на праві господарського відання.

Органом управління майном є Засновник – Білоцерківська МР. Будь-які дії щодо майна КП БМР «Білоцерківтепломережа», у тому числі укладення будь-яких правочинів щодо майна Підприємства, на підставі яких виникають права та обов'язки, Підприємство здійснює відповідно до рішень засновника.

- (21) Підприємство створене з метою безперервного забезпечення тепловою енергією житлового фонду, кооперативних і громадських організацій, комунально-побутових та інших об'єктів міста Біла Церква.
- (22) Основними напрямками діяльності Підприємства є:
 - виробництво теплової енергії;
 - транспортування теплової енергії;
 - постачання теплової енергії;
 - централізоване постачання гарячої води.
- (23) КП БМР Білоцерківтепломережа» є суб'єктом природної монополії з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) мережами.
- (24) КП БМР «Білоцерківтепломережа» є ліцензіатом НКРЕКП, отримало ліцензію на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії. Тарифи на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання теплової енергії КП БМР «Білоцерківтепломережа» затверджує НКРЕКП. НКРЕКП постановою від 24.03.2016 № 377 затверджено «Порядок формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування». НКРЕКП встановлено тарифи на теплову енергію для КП БМР «Білоцерківтепломережа» на підставі коригування попередніх тарифів, шляхом зміни паливної складової, вартості електроенергії, вартості води та зміни оплати праці.
- (25) Відповідно до Листа 2 на території міста також здійснює діяльність приватне акціонерне товариство «Білоцерківська ТЕЦ» (далі – ПрАТ «Білоцерківська ТЕЦ»), що виробляє теплову енергію та постачає її обмеженому колу промислових споживачів. Теплову енергію від ПрАТ «Білоцерківська ТЕЦ» КП «Білоцерківтепломережа» транспортує власними тепловими мережами та постачає теплову енергію мешканцям масиву «Леваневський» та бюджетним закладам міста на згаданому масиві. Їх частка не перевищує 28 % загальної кількості споживачів у місті, при цьому КП «Білоцерківтепломережа» є єдиним постачальником комунальних послуг з централізованого опалення для населення та інших споживачів 2-ої групи міста.
- (26) Основною проблемою є непридатний для нормальної експлуатації технічний стан теплоенергетичної галузі міста або такий, що знаходиться на межі нормативного терміну експлуатації.
- (27) Збитковість обумовлена зростанням цін і тарифів за складовими витрат порівняно із цінами, закладеними до розрахунку згідно якого встановлені діючі тарифи НКРЕКП.
- (28) Відповідно до Листа 3 заборгованість за природний газ у розмірі 234 353 000 грн, що покривається за рахунок місцевих ресурсів, виникла внаслідок невідповідності тарифам (не було покриття різниці в тарифах), а не через заборгованість споживачів.
- (29) Отже, за інформацією Надавача реалізація заходів Програми неможлива за рахунок власних коштів Підприємства без залучення коштів місцевого бюджету.

- (30) Державна підтримка дозволить Підприємству підвищити надійність роботи теплоенергетичного комплексу й якість надання послуг; підвищити енергоефективність; знизити викиди CO₂; знизити використання енергоресурсів, втрати води та інші операційні витрати, а також зменшити втрати електроенергії в теплових мережах.
- (31) Відповідно до Листа 1 фінансування КП БМР «Білоцерківтепломережа» буде спрямовуватися для реалізації програми «Розвиток та підтримка комунальної системи централізованого тепlopостачання м. Біла Церква» на 2019-2023 роки, а саме:

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Усього витрат на виконання Програми, грн
1. На поліпшення фінансового стану (покриття різниці в тарифах попередніх періодів, заборгованість за природний газ) у формі поточних трансфертів	26 000 000	52 088 000	52 088 000	52 088 000	52 089 000	234 353 000
2. Заходи з реконструкції теплових мереж комунальної власності територіальної громади м. Біла Церква (придбання труб ППУ, матеріалів, устаткування та обладнання, підвищувальні насоси, лабораторія з перевірки приладів обліку) у формі поточних трансфертів:	7 909 140	20 055 470	9 564 380	18 305 000	18 770 000	74 603 990
виробництво теплової енергії	4 424 777	2 081 800	1 340 000	1 214,0 000	1 176 000	10 236 577
транспортування теплової енергії	3 484 359	17 973 668	8 224 383	17 091 000	17 594 000	64 367 410
3. Заходи з поліпшення системи централізованого тепlopостачання, що будуть	14 749 813	121 610 410	150 465 280	60 559 642	85 042 448	432 427 593

виконуватися підрядними організаціями, які обиратимуться з використанням електронної системи закупівель «ProZorro» Реконструкція, технічне переоснащення та оновлення обладнання котелень комунальної власності територіальної громади м. Біла Церква у формі капітальних трансфертів:						
виробництво теплової енергії	9 677 080	23 310 000	12 600 000	8 000 000	9 350 000	62 937 080
транспортування теплової енергії	5 072 733	98 300 410	137 865 280	52 559 642	75 692 448	369 490 513
Всього	48 658 953	193 753 880	212 117 660	130 952 642	155 901 448	741 384 580

- (32) Відповідно до Листа 3 видатки на заходи з реконструкції теплових мереж комунальної власності територіальної громади м. Біла Церква у розмірі 74 603 990 грн та заходи з поліпшення системи централізованого теплопостачання у розмірі 432 427 593 грн, що покриваються за рахунок місцевих ресурсів не були включені до складової діючого тарифу.
- (33) Відповідно до Листа 2 закупівля необхідних товарів, послуг, робіт на які виділяється державна підтримка, здійснюватиметься КП БМР «Білоцерківтепломережа» відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» з використанням електронної системи закупівель «ProZorro».
- (34) Відповідно до Листа 1 у 2019 році було проведено відкриті торги на закупівлю пального: бензин А-92, бензин А-95, дизельне паливо, газ пропан-бутан (талони та/або паливні картки) – код 09130000-9; нафта і дистилати (ідентифікатор закупівлі UA-2019-03-20-001607-а). За результатами проведеної процедури було укладено договір від 20.05.2019 № 0913-19-1 на суму 3 025 380,00 грн.
У 2020 році було проведено відкриті торги на закупівлю пального: бензин А-92, бензин А-95, дизельне паливо, газ пропан-бутан (талони та/або паливні картки) – код 09130000-9; нафта і дистилати (ідентифікатор закупівлі UA-2020-01-08-000957-с). За результатами проведеної процедури було укладено договір від 17.02.2019 № 0913-20-1 на суму 2 891 940,00 грн.

- (35) КП БМР «Білоцерківтепломережа» веде облік доходів та витрат окремо по кожному виду господарської діяльності відповідно до вимог постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг від 10.10.2017 № 1223, що підтверджується наказом № 375 від 29.12.2017 «Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику».
- (36) КП БМР «Білоцерківтепломережа» зобов'язано щомісячно звітувати управлінню економіки Білоцерківської міської ради про використання коштів. Контроль за виконанням покладено на постійні депутатські комісії Білоцерківської міської ради з питань житлової політики, комунального господарства, транспорту і зв'язку, природокористування, охорони довкілля та енергозбереження та з питань планування соціально-економічного розвитку, бюджету та фінансів.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

5.1. Законодавство у сфері державної допомоги

- (37) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (38) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (39) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (40) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення) заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.

5.3. Законодавство у сфері теплопостачання

- (41) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання»:
- сфера теплопостачання – сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
 - тепла енергія – товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.
- (42) Відповідно до статті 9 Закону України «Про теплопостачання» до засад державного управління у сфері теплопостачання належить, зокрема, забезпечення надійності теплопостачання як одного з необхідних елементів безпеки людини.
- (43) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про теплопостачання» до принципів державної політики у сфері теплопостачання належить, зокрема:
- забезпечення енергетичної безпеки держави;
 - державна підтримка та стимулювання у сфері теплопостачання;
 - забезпечення прав та інтересів споживачів.
- (44) У відповідності до статті 8 Закону України «Про теплопостачання» державна підтримка у сфері теплопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем теплопостачання та енергозбереження.

5.4. Законодавство у сфері природної монополії

- (45) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (46) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок – товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (47) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» транспортування теплової енергії належить до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.
- (48) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про природні монополії» діяльність з виробництва та постачання теплової енергії належить до суміжних ринків.
- (49) У первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу поняття «природна монополія» відсутнє. Натомість існує положення, що стосується законної монополії, що означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити

підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тільки у тій мірі, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.

- (50) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.
- (51) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
 - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
 - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
 - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена.
- Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (52) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності внаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є уповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг в будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншої сторони, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

- (53) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функції природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресного субсидіювання.
- (54) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (55) Отже, фінансова підтримка, пов'язана з відшкодуванням витрат за послуги, які надаються суб'єктом природної монополії, не буде впливати на конкуренцію, а отже, не буде державною допомогою, якщо:
- послуга є предметом природної монополії;
 - послуга, що надається природною монополією, не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
 - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
 - надавач відповідної послуги не використовує державну підтримку у діяльності, яка не пов'язана з функцією природної монополії.

5.5. Законодавство щодо послуг, що становлять загальний економічний інтерес

- (56) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (57) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (58) Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» затверджено перелік послуг у сфері надання житлово-комунальних послуг, а саме:
- послуги з централізованого опалення, послуги з постачання теплової енергії;
 - послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання гарячої води;
 - послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водопостачання;
 - послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водовідведення;
 - послуги з вивезення побутових відходів, послуги з поводження з побутовими відходами.
- (59) Відповідно до статті 1 Закону України «Про тепlopостачання» постачання теплової енергії (тепlopостачання) – господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (60) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про тепlopостачання» визначено, що до об'єктів у сфері тепlopостачання належать теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові

мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж.

- (61) Відповідно до статті 264 Угоди, сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (62) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (63) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг в будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (64) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (65) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень повинен дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (66) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких

межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично дорученого їм спеціального завдання.

- (67) Згідно зі статтею 106 (2) Договору ЄС підприємства, яким доручено надавати ПЗЕІ, є підприємствами, на які покладаються «особливі завдання». Загалом, покладання «конкретного завдання щодо надання публічних послуг» на підприємство означає пропозицію послуг, які, якщо розглядати їх з урахуванням власних комерційних інтересів, підприємство не надаватиме взагалі або не надаватиме в тому ж обсязі або за тих самих умов застосовуючи критерій загального інтересу, держави-члени можуть покласти особливі зобов'язання на підприємства щодо надання таких послуг. Отже, Комісія вважає, що не буде доцільним застосування визначення як ПЗЕІ до послуги, яка вже надана або може бути надана на задовільному рівні щодо таких умов як ціна, об'єктивні характеристики якості, безперервність та доступ до послуги, підприємствами, які працюють за звичайних ринкових умов Комісія також вважає, що послуги, що визначаються як ПЗЕІ, повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.
- (68) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейській Суд (далі – Рішення у справі Альтмарк) визнав, що компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії:
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
 - параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;
 - якщо суб'єкт господарювання, який виконує зобов'язання щодо надання публічної послуги, не обирається у відповідності до процедури публічних закупівель, яка б дозволила відібрати учасника, здатного надавати ці послуги з найменшими витратами для громади, необхідний рівень компенсації визначається на підставі аналізу витрат, які були б понесені типовим суб'єктом господарювання, добре керованим та належним чином забезпеченим відповідними активами.
- (69) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/C 8/02 (далі – Повідомлення Комісії), метою цього Повідомлення є роз'яснення ключових концепцій, що лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.
- (70) Відповідно до пункту 43 Повідомлення Комісії на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надаються підприємствами-одержувачами на виконання зобов'язань з надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, та таким чином цей захід не впливає на конкурентну позиції в порівнянні з конкуруючими суб'єктами, отже

на такий захід не поширюється дія таким чином, цей захід не впливає на їх застосування статті 107 (1) Договору. Однак для того щоб така компенсація не була визнана державною допомогою необхідно виконати ряд умов.

- (71) Пунктами 45 – 46 Повідомлення Комісії, концепція щодо самого поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.
- (72) Повідомленням Комісії також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятися кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Альтмарк.
- (73) Так, відповідно до **першого критерію** Рішення у справі Альтмарк передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань із надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.
- (74) Пунктом 52 Повідомлення передбачено, що покладення зобов'язання з надання ПЗЕІ повинне бути виражене актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена, може мати законодавчий або регуляторний характер, або виражатись у формі договору. Грунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:
- зміст і тривалість зобов'язань з надання ПЗЕІ;
 - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методика розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.
- (75) Зміст **другого критерію** Рішення у справі Альтмарк, розкрито у розділі 3.4 Повідомлення Комісії.
- (76) Так пунктами 54 – 55 Повідомлення передбачено, що методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг, порівняно з конкуруючими суб'єктами. При цьому необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватись відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.
- (77) Пунктом 57 Повідомлення Комісії визначено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути передбачена в акті, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.
- (78) Стосовно **третього критерію** Рішення у справі Альтмарк, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою

прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.

- (79) Згідно з **четвертим критерієм**, передбаченим Рішенням у справі Альтмарк, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат, які поніс би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг.
- (80) Пунктом 75 Повідомлення передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на якого покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Альтмарк.

5.6. Вимоги (критерії допустимості) компенсації витрат, пов'язаних із послугою з виробництва та постачання теплової енергії для потреб споживачів

- (81) У разі, коли критерії Altmark не дотримано, застосовується рішення Комісії ЄС про застосування частини другої статті 106 Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у вигляді компенсації за обслуговування населення, що надається певним суб'єктам господарювання, які несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення (2012/21/ЄС) (далі – Рішення).
- (82) Рішення встановлює умови, за якими державна допомога у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається певним суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, вважається сумісною з внутрішнім ринком і звільняється від зобов'язання з повідомлення, що передбачено в частині третій статті 108 Договору.
- (83) Частиною першою статті 2 Рішення визначено, що Рішення застосовується до державної допомоги у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, як зазначається в частині другій статті 106 Договору, що підпадає під одну з наступних категорій, зокрема, компенсація, яка не перевищує щорічної суми в розмірі 15 мільйонів євро, для надання послуг загального економічного значення в галузях, що не стосуються перевезень і транспортної інфраструктури.
- (84) Згідно частини другої статті 2 Рішення це Рішення застосовується тільки якщо період, протягом якого суб'єкт господарювання несе відповідальність за надання послуг загального економічного значення, не перевищує 10 років.
- (85) Відповідно до статті 4 Рішення зобов'язання щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес **повинно містити:**
- зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
 - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методика розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації;

- посилення на рішення або сукупність рішень де визначено зазначені зобов'язання.

- (86) Статтею 5 Рішення встановлено, що сума компенсації не повинна перевищувати необхідне для покриття собівартості виконання зобов'язання з обслуговування населення, включаючи обґрунтований прибуток.
- (87) Витрати, які приймаються до уваги, становлять усі витрати на надання послуги загального економічного значення. Вони розраховуються на основі загально прийнятих принципів розрахунку витрат, наступним чином:
- якщо діяльність відповідного суб'єкта господарювання полягає виключно в наданні послуги загального економічного значення, враховуються усі його витрати;
 - якщо суб'єкт господарювання також веде діяльність, що не підпадає під сферу застосування послуги загального економічного значення, враховуються виключно витрати, що стосуються послуги загального економічного значення;
 - витрати, що стосуються послуги загального економічного значення, можуть включати усі прямі витрати на надання послуги загального економічного значення і належну частину витрат, що є спільними для послуги загального економічного значення та іншої діяльності;
 - витрати, пов'язані з інвестиціями, особливо, що стосується інфраструктури,
 - можуть, якщо необхідно, враховуватись для надання послуги загального економічного значення.
- (88) Згідно зі статтею 6 Рішення надавачі державної допомоги гарантують, що компенсація, виплачена за надання послуги загального економічного значення, відповідає вимогам, встановленим у цьому Рішенні, та, зокрема, що суб'єкт господарювання не отримує компенсації, що перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення. Вони проводять регулярні перевірки або забезпечують проведення таких перевірок щонайменше кожні 3 роки протягом періоду таких повноважень і наприкінці такого періоду.
- (89) Якщо суб'єкт господарювання отримав компенсацію, що перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення, держава-член вимагає від відповідного суб'єкта господарювання повернення будь-якої отриманої надлишкової компенсації. Якщо сума надлишкової компенсації не перевищує 10 % суми середньої річної компенсації, така надлишкова компенсація може переноситись на наступний період і вираховуватись із суми компенсації, що сплачуватиметься за такий період.

4. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

4.1. Віднесення послуги із транспортування теплової енергії для потреб споживачів на території міста Біла Церква до сфери природної монополії

- (90) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» централізоване водопостачання та водовідведення, транспортування теплової енергії належать до сфери регулювання цього Закону.
- (91) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання» транспортування теплової енергії – господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.

- (92) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про теплопостачання» теплотранспортуюча організація – суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії.
- (93) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про природні монополії» до предмета державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій належать ціни (тарифи) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (94) КП БМР «Білоцерківтепломережа» внесено до зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по місту Києву на ринку транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами за № 178 у Київській області.

4.2. Віднесення послуги із виробництва та постачання теплової енергії для потреб споживачів на території міста Біла Церква до ПЗЕІ

- (95) Відповідно до визначення ПЗЕІ, наведеного в Законі, до ПЗЕІ можуть бути віднесені послуги, які відповідають таким умовам:
- пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян;
 - не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (96) Роз'яснення термінів, що використовуються в частині другій глави 10 Угоди про асоціацію, наведено в додатку XXIII до глави 10 Угоди про асоціацію. Пунктом «с» додатка XXIII визначено, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання. Ця діяльність має особливі характеристики порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності.
- (97) Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (98) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.
- (99) Разом з тим одним із принципів державної політики у сфері теплопостачання, закріплених у статті 6 Закону України «Про теплопостачання», є принцип державної підтримки та стимулювання у сфері теплопостачання, яка надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік.
- (100) На підставі наведеного, а також інформації та документів, отриманих під час розгляду справи, отримувач підтримки – КП БМР «Білоцерківтепломережа» здійснює діяльність із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

- (101) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, послуги з виробництва та постачання теплової енергії в місті Біла Церква відносяться до послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (102) Послуги, які надає КП БМР «Білоцерківтепломережа», відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» віднесено до ПЗЕІ.

4.3. Відповідність компенсації витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, критеріям Altmark

- (103) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (104) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення).

Відповідно до постанови НКРЕКП від 29.03.2013 № 36, КП БМР «Білоцерківтепломережа» має право провадження господарської діяльності із виробництва теплової енергії, провадження господарської діяльності із транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, провадження господарської діяльності із постачання теплової енергії.

Надавачем була надана інформація щодо отриманих КП БМР «Білоцерківтепломережа» ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання передбачають вимоги і зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КП БМР «Білоцерківтепломережа») відповідної діяльності у сфері виробництва, постачання теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

Підпункти 3.2. організаційних вимог до провадження господарської діяльності з виробництва та постачання теплової енергії покладають на ліцензіата вимоги щодо:

- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та зі застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
- здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;
- дотримання структури витрат згідно зі статтями, затвердженими у тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;
- забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом із генеруючих джерел, із використанням приладів обліку теплової енергії;
- забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;
- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії зі джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.02.2007 № 71;
- здійснення продажу теплової енергії тепlopостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку тощо.

Тобто, вимогу першого критерію Рішення у справі Альтмарк виконано.

При цьому Білоцерківською МР не доведено наступне:

- *параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*

Надавачем не доведено, що методика, за якою розраховується розмір компенсації для КП БМР «Білоцерківтепломережа», була визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання КП БМР «Білоцерківтепломережа» економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами господарювання.

Тобто, вимогу другого критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку.*

Надавачем не доведено, що компенсація КП БМР «Білоцерківтепломережа» не є надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ.

Тобто, вимогу третього критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.

- *якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень*

компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

КП БМР «Білоцерківтепломережа» не обирається шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель.

Аналіз витрат, які поніс би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг Надавачем не надано.

Тобто, вимогу четвертого критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.

- (105) Отже, Білоцерківською МР не надано достатніх обґрунтувань того, що компенсацію на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, було визначено заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, що вона є обґрунтованою. Тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку.
- (106) Враховуючи викладене **чотири сукупних критерії Altmark кумулятивно не дотримано.**
- (107) Отже, державна підтримка КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 307 526 657 грн для реалізації проекту Програми для часткової компенсації витрат на надання послуг з виробництва та постачання теплової енергії, що не покриваються діючим тарифом Підприємства на відповідні види господарської діяльності, **не може вважатися компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес,** відповідно до частини другої статті 3 Закону.

4.4. Визначення належності заходу підтримки до державної допомоги

4.2.1.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (108) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (109) Частиною першою статті 3 Господарського кодексу України визначено, що під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (110) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», виконавцем комунальних послуг з постачання теплової енергії – теплопостачальна організація; послуг з постачання гарячої води – суб'єкт господарювання, який є власником (або володіє і користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду, якщо споживачами не визначено іншого постачальника гарячої води.

- (111) Надавачем послуг з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та централізованого опалення в місті Біла Церква є КП БМР «Білоцерківтепломережа».
- (112) Отже, КП БМР «Білоцерківтепломережа», якому надається державна підтримка у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 741 384 580 грн для реалізації проєкту Програми, є **суб'єктом господарювання** у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що здійснює господарську діяльність з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

4.2.1.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

- (113) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону встановлено, що місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
- (114) Відповідно до Повідомлення захід підтримки КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поповнення статутного капіталу надаватиметься за рахунок місцевих ресурсів.
- (115) Отже, надання КП БМР «Білоцерківтепломережа» підтримки у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 741 384 580 грн для реалізації проєкту Програми, є **ресурсом держави** у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.2.1.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (116) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством із атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (117) Згідно з пунктом 66 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави. При цьому будь-яка компенсація витрат, пов'язаних з виконанням нормативних обов'язків передбачає надання переваги відповідному суб'єкту господарювання (пункт 69 зазначеного Повідомлення).
- (118) Відповідно до пункту 97 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС якщо операція проводилася зі застосуванням процедури торгів або на рівних умовах, це є прямим і конкретним доказом її відповідності ринковим умовам.

- (119) При цьому процедура торгів має бути конкурентною, щоб усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі; прозорою та недискримінаційною – щоб усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів.
- (120) У ході розгляду справи встановлено, що Білоцерківською міською радою не проводився конкурсний відбір отримувача держаної підтримки для реалізації проекту Програми.
- (121) Отже, надання підтримки КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 741 384 580 грн для реалізації проекту Програми, **надає КП БМР «Білоцерківтепломережа» перевагу**, звільнивши його від витрат, яких в іншому випадку йому довелося б зазнати під час поточної господарської діяльності, тобто без втручання держави.
- (122) Водночас Надавачем обґрунтовано, що державна підтримка на закупівлю необхідних для виконання заходів Програми, товарів, техніки та інвентарю визначена на мінімально можливому рівні, тобто за звичайних ринкових умов, із огляду на те, що для їх закупівлі буде проведено процедуру торгів, яка є конкурентною (усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, можуть узяти участь у процесі), прозорою (усі зацікавлені учасники мають право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів), недискримінаційною (у випадку наявності підстав вважати її дискримінаційною кожен учасник має право подати скаргу до органу оскарження з метою захисту своїх прав та законних інтересів), це у свою чергу виключає створення переваг для виробництва тих видів товарів (техніки та інвентарю), які будуть закуповуватись через систему «ProZorro».

4.2.1.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

4.2.1.4.1 В частині транспортування теплової енергії

- (123) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку, внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, є умова, що така підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (124) КП БМР «Білоцерківтепломережа» внесено до зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по місту Києву на ринку транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами за № 178 у Київській області.
- (125) На ринку надання послуг із транспортування теплової енергії в місті Біла Церква у КП БМР «Білоцерківтепломережа» **відсутні конкуренти**.
- (126) З огляду на зазначене, надання державної підтримки КП «Білоцерківтепломережа», як суб'єкту природної монополії в частині транспортування теплової енергії, у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 433 857 923 грн для реалізації проекту Програми, **не загрожуватиме спотворенням економічної конкуренції**.

4.2.1.4.2 В частині виробництва та постачання теплової енергії

- (127) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або становлять загрозу для неї, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.
- (128) Отже, враховуючи те, що ринки із виробництва та постачання теплової енергії є потенційно конкурентними, і зокрема, що на території міста Біла Церква діяльність з виробництва теплової енергії здійснює ПрАТ «Білоцерківська ТЕЦ», надання підтримки КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 307 526 657 грн для реалізації проєкту Програми, **загрожує спотворенням економічної конкуренції** на цих ринках.

4.2.1.5 Віднесення повідомленої фінансової підтримки до державної допомоги

- (129) Підтримка КП БМР «Білоцерківтепломережа», **що є суб'єктом природної монополії зі транспортування теплової енергії**, яка надається у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 433 857 923 грн для реалізації проєкту Програми, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (130) Підтримка КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поточних та капітальних трансфертів в розмірі 307 526 657 грн для реалізації проєкту Програми, як компенсація витрат КП БМР «Білоцерківтепломережа» з виробництва та постачання теплової енергії, що є ПЗЕІ, **є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (131) Отже, відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для цілей, зокрема, виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру.
- (132) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 послуга із виробництва та постачання теплової енергії є послугою загального економічного інтересу, не може надаватись без державної допомоги і така державна допомога може бути визнана допустимою відповідно до частини першої статті 6 Закону.

4.6. Оцінка допустимості державної допомоги

- (133) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги на ПЗЕІ застосовуються положення Рішення Європейської комісії від 20.12.2011 № 2012/21/ЄС.

- (134) Відповідно до статті 4 Рішення Комісії від 20 грудня 2011 року 2012/21/ЄС зобов'язання щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, повинно містити:
- зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес;
 - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методика розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації;
 - посилання на рішення або сукупність рішень, де визначено зазначені зобов'язання.
- (135) Відповідно до постанови НКРЕКП від 29.03.2013 № 36, КП БМР «Білоцерківтепломережа» має право провадження господарської діяльності зі виробництва теплової енергії, провадження господарської діяльності зі транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, провадження господарської діяльності зі постачання теплової енергії.
- (136) Надавачем була надана інформація щодо отриманих КП БМР «Білоцерківтепломережа» ліцензій на здійснення господарської діяльності зі виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (137) Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (138) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання передбачають вимоги і зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КП БМР «Білоцерківтепломережа») відповідної діяльності у сфері виробництва, постачання теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.
- (139) Підпункти 3.2. організаційних вимог до провадження господарської діяльності зі виробництва та постачання теплової енергії покладають на ліцензіата вимоги щодо:
- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та зі застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
 - здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;
 - дотримання структури витрат згідно зі статтями, затвердженими у тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;
 - забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом з генеруючих джерел, з використанням приладів обліку теплової енергії;

- забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;
- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії зі джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.02.2007 № 71;
- здійснення продаж теплової енергії теплопостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку тощо.

(140) Отже, враховуючи вищевикладене, Надавачем дотримано наступні умови допустимості державної допомоги на компенсацію витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, передбачені статтею 4 Рішення, а саме:

- *зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;*
- *назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;*
- *характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ.*

(141) Разом із тим відповідно до матеріалів справи Надавачем **не дотримано** критеріїв, визначених статтею 4 Рішення, а саме не визначено:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
- механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

(142) Враховуючи викладене, підтримка КП БМР «Білоцерківтепломережа» у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 307 526 657 грн для реалізації проекту Програми, є **допустимою державною допомогою** для конкуренції як компенсація обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, **за умови виконання надавачем таких зобов'язань:**

1) Внести зміни до нормативно-правового або розпорядчого акту, яким встановлено зобов'язання щодо надання послуг із виробництва та постачання теплової енергії для споживачів як послуг, що становлять загальний економічний інтерес, який має чітко визначати:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації; (Компенсація не має бути надмірною і не перевищувати необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку).
- механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

- 2) Забезпечити невиключення амортизаційних нарахувань за створені (придбані) за рахунок державних коштів основні засоби, які використовуються в процесі виробництва та постачання теплової енергії, під час розрахунку в майбутньому нового тарифу на виробництво та постачання теплової енергії або коригування наявного тарифу, з метою уникнення надання надмірної компенсації за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

(143) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 року за № 501/28631 (із змінами, внесеними розпорядженням Антимонопольного комітету України від 13 березня 2018 року № 18-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 року за № 1337/32789), за результатами всіх обставин справи Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка (фінансування), яку надає Білоцерківська міська рада комунальному підприємству Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа», **що є суб'єктом природної монополії та не має конкурентів із транспортування теплової енергії**, у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 433 857 923 грн на період з 09.12.2019 по 31.12.2023 для реалізації проекту програми «Розвитку та підтримки комунальної системи централізованого тепlopостачання м. Біла Церкава» на 2019-2023 роки, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що підтримка (фінансування), яку надає Білоцерківська міська рада комунальному підприємству Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа», у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 307 526 657 грн на період з 09.12.2019 по 31.12.2023 для реалізації проекту програми «Розвитку та підтримки комунальної системи централізованого тепlopостачання м. Біла Церкава» на 2019-2023 роки» в частині постачання та виробництва теплової енергії, як компенсація витрат комунального підприємства Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа» з виробництва та постачання теплової енергії, що є послугами, які становлять загальний економічний інтерес, **є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

3. Визнати, що підтримка (фінансування), яку надає Білоцерківська міська рада комунальному підприємству Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа», у формі поточних та капітальних трансфертів у розмірі 307 526 657 грн на період з 09.12.2019 по 31.12.2023 для реалізації проекту програми «Розвитку та підтримки комунальної

системи централізованого теплопостачання м. Біла Церква» на 2019-2023 роки» в частині постачання та виробництва теплової енергії, як компенсація витрат комунального підприємства Білоцерківської міської ради «Білоцерківтепломережа» з виробництва та постачання теплової енергії, що є послугами, які становлять загальний економічний інтерес, є допустимою державною допомогою для конкуренції як компенсація обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, **за умови виконання надавачем таких зобов'язань:**

3.1. Внести зміни до нормативно-правового або розпорядчого акту, яким встановлено зобов'язання щодо надання послуг із виробництва та постачання теплової енергії для споживачів як послуг, що становлять загальний економічний інтерес, який має чітко визначати:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації.

(Компенсація не має бути надмірною і не перевищувати необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку).

- механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

3.2. Забезпечити невиключення амортизаційних нарахувань за створені (придбані) за рахунок державних коштів основні засоби, які використовуються в процесі виробництва та постачання теплової енергії, під час розрахунку в майбутньому нового тарифу на виробництво та постачання теплової енергії або коригування наявного тарифу, з метою уникнення надання надмірної компенсації за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

4. Надавач зобов'язаний виконати зобов'язання викладені у пункті 3 резолютивної частини рішення протягом шести місяців з дати офіційного оприлюднення рішення у справі № 500-26.15/3-20-ДД.

5. Надавач зобов'язаний поінформувати Антимонопольний комітет України про виконання зобов'язань, викладених у резолютивній частині рішення протягом трьох робочих днів з дня їх виконання шляхом подання зазначеного нормативно-правового або розпорядчого акту.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ